

me nunc respicit illa prophetalis exprobratio : *Quousque dissolveris, filia vaga? (Jerem. xxxi, 22)* Denique et Cain, ex quo egressus est a facie Domini, vagus factus est et profugus. Ego quidem non ita vaga et profuga : magis enim quaerens quam fugiens; et, ut licentius loquar, tibi fuga plus compe- tit. Annon vaga, quæ de lectuli angustiis transeo ad ambitum urbis, discurrens per plateas, per vicos, per vigiles? Qui adhæret Domino, unus est spiritus (*I Cor. vi, 17*). Dulce hoc ipsum, et ideo dura se- paratio.

2. Quomodo dissipata est hæc identitas, dissiliit unio, et ad me dimidiata rediit? Nam tota a te non discessi. Desiderio enim in te feror, sed a præsen- tia differor : habeo aliquod in desiderio solatium, sed totum illud abscondit et absorbet de dilatione supplicium. Quo pacto non absconditur omne sola- tium, quando abscondis faciem tuam a me? De- nique, sicut ait propheta, *Consolatio abscondita est ab oculis, quia facta est inter dilectos divisio (Osee xiii, 14, 15)*. Sed mihi abscondita, quoniam mihi fuerat hæc unio indulta. Tu enim honorum meorum non eges. Bona enim mea, dona tua sunt : ideo mihi incumbit desolatio, dum a te separari contingit. Tu virtus mea : tu lumen oculorum meorum : tu mihi ipsum : tu mihi totum. Denique deficit caro mea et cor meum, ut de reliquo in me nec carnalis affectus nec cordis mei sensus respiret; sed sit Deus cordis mei, et pars mea Deus in æter- num (*Psal. lxxii, 26*). Si hanc partem perdidero, inanis et vacua remanebo, quasi terra sitiens, et quasi vas perditum. Assume, assume, qui ebrius es, siti- entem, et vacuo vasi tuæ plenitudinis portionem infunde. Quid parcis torrenti illi ubertatis tuæ? Heu me! quam raptim transit torrens iste nostris in con- vallibus! Cito quidem transit, sed trahunt me post se in æternum desiderium impartitæ deliciae. Deliciae abeunt, sed desiderium relinquunt. Illæ excurrunt, et istud exeruciat. Quanto sunt enim prærogata dul- ciora, tanto molestior de dilatione mora. Itane, Domi- ne, suave videbitur tibi miseram mora tali torquere animam, et de pœnis diligentis et quaerentis te ri- dere? Si majestas te abducit, misericordia inclinet. Si te non indulges dilectæ, miserere vel afflictae. Afflicta sum et humiliata nimis, et a gemitu cordis mei mecum illud rugiens : *Non inveni illum*. Ubi nunc multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum? Diu et nimis diu continuerunt se super me. Dilecta tua absentis desiderio in dolorem se fundit, et tu te continens? Joseph male meritis de se mise- ratus fratres, non poterat se continere : sed com- mota sunt viscera ejus, et quis esset, blande inno- tuit (*Gen. xlv, 1-3*). Et quidem tenerior esse solet ad gratiam sponsi pietas, quam fratris. Tu mihi plus quam Joseph. Tu enim frater; tu sponsus. Quis dabit mihi te fratrem meum? Ego me totam ad quaerendum impendo, et tu me suspendis, sponsus et frater? Ergo eris in dilectione minor, qui es ma- jestate superior? Magis sibi respondent amor et hu-

milias, quam amor et majestas. Paululum majesta- tis obliviscere, ut misericordiae recorderis. In te omne desiderium meum. Utquid non ante te? ut- quid absconditus est a te gemitus meus, qui totus est pro te? Dissimulas et differs, et avertis faciem tuam a me, et facta sum conturbata. Propterea que- ror et causor, et clamito : *Non inveni illum*.

3. Felix conditio, quando dicere datum fuerit : *Dilectus meus mihi, et ego illi*. Nunc vero ego di- lecto meo, sed nondum *ad me conversio ejus (Cant. xi, 16, et vii, 10)*. Amara quidem amanti commuta- tio. Idcirco pro vice vocem commuto : *Non inveni illum*. Omnia tempus habent, et suis spatiis universa sub sole transcurrunt. Quando erit ut cum sole per- maneant, et ante mutabilitatem lunæ, ut in æternitate stent, et non transcurrant cum tempore? Nunc vero omnia tempus habent, et habet forsitan suum tem- pus æternitas ipsa. Dicuntur enim et tempora æter- na. Æterna ergo in se æterna sunt, sed nobis parata sunt tempore suo. Omnia tempus habent : tempus amplectendi, et tempus ab amplexu longe fieri (*Eccles. iii, 1-8*). Quod ergo erit aptum magis, quam nox, amplectendi tempus? imo quis erit aptior ad amplectendum, vel lectulo locus, vel nocte tempus? In pace locus tuus : et ideo quietis tempus; et pa- cis tibi paravi in corde meo lectulum. Veniat dilec- tus meus, veniat delectatio mea, et requiescat in cubili suo. Tu forsitan dispensatorie differs : sed non capit amor impatiens de dispensatione solatium. Scio mihi repositum tempore suo : sed de fugacis tarditate temporis amor causatur. Tu differs : ego quidem diutius non fero, sed surgam et circuibo civitatem. Contemno lectulum, et initium sermonis derelinquo, ut ad perfectiora ferar.

4. Nam etsi sponsa sum et perfecta pro regulæ modulo humanæ, initium tantum accepisse me re- puto, ad quod restat respiciens : *Surgam, et circuibo civitatem, quaeram per vicos et plateas (Cant. iii, 2)*. Jesu bone, quid est quod alicubi non inveniris, qui ubique crederis? Multæ quidem mansiones in domo Patris tui sunt : sed numquid alias deseris ad alias transiens, qui infinitus ipse et immensus es? Ubique creaturarum totus es, creans et continens : sed infinitatem tuam creatura nulla potest exprimere, quamvis virtutem nulla non possit ex parte in- nuere. Ubique totus es per existentiam : sed non æqualiter in singulis per efficientiam. Nam etsi ex toto te ubique opereris, non tamen totum quod po- tentiæ tuæ est ubique, imo potius nusquam, ope- raris. Indifferenti enim virtute efficis in minimis mi- nima, et in magnis majora. Cum ergo virtus tua ubique et tota operetur, nusquam tamen tota ex- penditur : quia cum volueris, suppetit tibi efficere majora; nec tota exprimitur, quia veritatem non possunt ad integrum æmulari simulacra. Omnia ergo te mihi monstrant ad cognitionem, sed non om- nia me movere possunt intus ad devotionem. Ubi- que in te impingo, sed non ubique compungor. Ubi- que te mihi ingerit rerum species et usus et ordo,

sed Verbum sapientiam, non Verbum salutem. Ver- bum autem sapientiam et salus, id est Christus Jesus, tantum in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus. Propterea *surgam, et circuibo civitatem*. Surge, inquit Paulus qui dormis, et exsurge a mor- tuis, et illuminabit te Christus (*Ephes. v, 14*). Sur- gam ego, non de mortuis operibus, non de pravis moribus : sed de bonis ad meliora, de moribus ad mysteria, de mysticis ad manifesta, de serenis ad suavia. *Surgam, et circuibo civitatem* illam, de qua dicitur : *Magnus Dominus et laudabilis nimis, in ci- vitate Dei nostri, in monte sancto ejus (Psal. xlvii, 2)*. Ergo surgendum est ei qui in montana vult cum Maria conscendere (*Luc. i, 39*). Et prodigus ille fi- lius in se reversus : *Surgam, inquit, et vadam ad patrem meum*. Prudenter ait, *surgam, iturus ad eum, qui in cœlis est, Patrem*. Sed nimis exilem et ma- cilentam spem reposuerat in sinu suo, mercenariam conditionem patrem rogaturus. Modeste quidem pro meritis, sed de paternæ miserationis copia humili- ter nimis et injuriose sentiens, vere famelicus dans in hoc animi iudicium et inedia confecti. *Dicam, in- quit, ei : Pater, fac me sicut unum de mercenariis tuis (Luc. xv, 18-19)* Non enim poterat jejunam et macram spem ad majora porrigere. *Surgam, inquit, et vadam ad patrem meum*. Iste de quaerendo nil movetur patre, tantum de flectendo sollicitus. Quæ sponsa est, certa de gratia postulat præsentiam tan- tum. *Surgam, inquit, et circuibo civitatem, et quaeram quem diligit anima mea, inventionem sufficere reputans*.

5. Vide si non in præsentia hæc possit observari distinctio, quoniam patris exposita est et parata cunctis indulgentia : deliciae vero fugaces et recon- ditæ, et latibulis gaudentes. Ideo ille dicit : *Surgam et vadam*. Illa vero : *Surgam et quaeram*. Denique et pater occurrit penitenti, sponsus se subducit diligenti. Misericordia sui profusior est, delectatio parcior. Id autem non incongrue ab utroque positum intelligitur, quod dicitur, *surgam*. Non permittit te Paulus quæ sursum sunt quaerere, nisi prius re- surrexeris (*Coloss. iii, 1*). Non potes quæ sursum sunt sapere, nisi prius illa quaesieris. Quid enim est illa bona quæ sursum sunt, invenire, nisi quodam dulcedinis et experientiae gustu sentire illa? Ideo cuncta perlustrat et scrutatur, ut quod amat, alicubi degustet. *Surgam, inquit, et circuibo civitatem, quaeram per vicos et plateas, quem diligit anima mea*. Multum sibi fiduciae sanctus amor assumit. Quan- tum enim putas diligebat, quæ tantum præsumebat? *Surgam, inquit, et circuibo civitatem*. Non venit in conspectum tuum, Domine, omnis hypocrita. Abs- condit se Adam, ex quo bonæ conscientiae ausum amisit (*Gen. iii, 8*), et inventum se doluit, qui magis quaerere debuerat. Qui fecte diligit, fugit conspec- tum tuum : quæ vero sponsa est et charitatis do- tata munere, etiam fugitantem insectantur. Quo ibis, bone Jesu, a facie vehementis desiderii? Si ascen- deris in cœlum, illic est : si descenderis in infer-

num, adest. Ubique te sequitur curiosa scrutatrix, et per singulos operum tuorum gradus discurrens, quod fide tenet, conatur transfundere in affectum, et admirandæ majestati devotione respondere. Ad dilectionis incentivum omnia Evangelii documenta deducit : ut in quibus veritatem suscipit, virtutem persentiat te ipsum sponsum suum, Christe Jesu, qui vivis et regnas per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IV.

Surgam, et circuibo civitatem, per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea (Cant. iii, 2).

1. Circuitus iste non est pervagationis, sed inve- stigationis. At si vagatur quæ circuit, non evagatur tamen, non excedit terminos civitatis, non loca quæ dilectus perambulare solet. In circuitu ambu- lat, sed intus ambulat per vicos et plateas civitatis. Sapientia enim in his viis se ostendit hilariter, et in plateis dat vocem suam. Ideo in istis circuit, quia novit ubi soleat illi uberius occurrere esse dilecti. *Circuibo, inquit, quaerens per vicos et plateas*. Fre- quens tibi est, o felix anima, talis circuitus, et ac- cessus familiaris, et nota sunt tibi omnia civitatis hujus, circuitus et recessus intimi, angusta vico- rum, et lata platearum. Introduxit te rex in cellam vinariam : numquid non et in omnes alios secre- tiores recessus? Omnia tibi sunt aperta et pervia, et usu quodam ad beatum huc expeditam te sentis circuitum. Ideo non cunctanti, sed confidenti similis dicit : *Circuibo civitatem*. Et quantum putatis, fra- tres, quantum solatii confert invisere interim et crebro conterere gressu loca in quibus stare so- lebant pedes ejus quem diligit? Nescio quo pacto loca, in quibus aliquid boni experti sumus, expres- sius id ipsum imprimunt memoriæ, et ex ordine ante mentis depingunt oculos, et quod jam experti sumus in ipsis, iterato speramus. Ego loca ista non corpo- ralia, sed spiritualia crediderim, opportuna ad ani- mæ exercitationem spiritualem; propterea in his accipiamus circuitum.

2. Circuitus iste aut recordationis est, aut investi- gationis. Circuitus enim qui vel nota recollit, vel ex ipsis notis colligit quæ nondum sunt nota. Cir- cuitus quodammodo qui nota recordatur, vel per- scrutatur nova. Circuitus quidam est, cum ea quæ jam fide et intelligentia tenemus, ordine retractamus. Circuitus quidam est, cum ex his quæ jam tenemus, ad occultiora tendimus et penetramus. Circuitus ille oblectationis est, iste rationis. Ille amicabilior, iste acutior. Et quamvis ille circui- tus magis accommodatus sponsæ videatur, neu- trum tamen illi negabimus. Si enim nota et comperta revisit, sive investigat nova, in omni- bus amori tantum fomitem quaerit. Bonus qui- dem rationis circuitus : sed quando ratio ipsa in- tra fidei regulas se continet, et ejus terminos non excedit, de fide ad fidem, vel de fide ad intelli- gentiam pertingens. Intelligentia quidem, et si fidem excedit, non tamen aliud contuetur quam quod

fide continetur. In intelligentia quam in fide non certitudo major inest, sed serenitas: neutra vel errat, vel hæret. Ubi vel error vel hæsitatio est, intelligentia non est: ubi hæsitatio est, fides non est. Et si fides admittere posse videtur errorem, non est vera nec catholica fides, sed erronea credulitas. Fides, ut sic dicam, veritatem rectam tenet et possidet; intelligentia revelatam et nudam contuetur; ratio conatur revelare. Ratio inter fidem intelligentiamque discurrens, ad illam se erigit, sed ista se regit. Ratio plus aliquid quam credere vult. Quid aliud? Conspicere. Aliud est credere, aliud est cernere: non tamen aliud, quam quod fide concipit, conspicere conatur. Et si nondum sincere videre potest, quibusdam tamen accomodatam experimentis conjicere tentat, quæ jam solida fide concepit. Ratio supra fidem conatur, fide tamen nititur, fide cohibetur. In primo devota est; in secundo prudens; in tertio sobria: et, ut sic dicam, fides tenet, tuetur ratio, intelligentia intuetur. Bonus iste circuitus, in quo mens rationis ductu pervestigando procedit, sed a fide non recedit, instructa a fide, et restricta ad fidem. Erronea plane, si non cuncta ad ejus referat examen, et citum rationis incessum ad fidei maturitatem castiget. Bonus circuitus, ubi justitia Dei revelatur ex fide in fidem. Bonus circuitus, ubi quis transformatur a claritate in claritatem tanquam a Domini Spiritu (*II Cor. III, 18*). Bonus circuitus, ubi quis posteriorum oblitus, ad anteriora extendit semetipsum, si quo modo comprehendat (*Philipp. III, 12, 13*). Bonus certe circuitus, non modo cum nova semper et occultiora comprehenduntur, sed cum jam apprehensa novo et recenti semper affectu revolvuntur: cum non modo quod restat, penetratur; sed quod jam penetratum est, frequenter iteratur. Jucundus circuitus, et sponsæ non ignotus. Ideo confidenter dicit: *Surgam, et circumibo civitatem.*

3. Quæ aptius esse poterit civitas quam illa, de qua dictum est: *Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei?* (*Psal. LXXXVI, 3*). Et quidem universitas creaturæ dici potest non inconvenienter civitas Dei, ab eo condita, et ab eo disposita. Gloriosa plane et pro specie, et pro ordine. Nam pro actibus minus justis, quos depravatæ mentis producit libertas, quantum in ipsis est, minus [*al. nimis*] in gloria: nec ex ipsis est, quod ordinem divinæ dispositionis non effugiunt, quem non intendunt. Soli autem vere gloriosi sunt, qui divinæ dispositioni supponunt studium, solliciti primæ conditionis integram servare gratiam, vel resarcire corruptam. Isti gemino quidem modo gloriosi efficiuntur: naturali cum cæteris conditione, et voluntaria præ cæteris coaptatione ad ordinantis et dirigentis Dei nutum. Dicitur ergo civitas Dei universitas creaturæ; quippe legibus administrata dispensationis ipsius. Ipse universæ creaturæ speciem existentie præstat in proprio genere, in usu efficaciam, con-

sequentiam in ordine, ut et in se ipsa pulchra sit, et in universitate supervacua non sit, et cum reliquis inconsequens et repugnans non sit. Sive enim res naturæ agatur motu, sive libero arbitrii **12** nutu, sive divinæ instinctu gratiæ, sive singulis his rationibus, sive conjunctis res agatur, quælibet a divina intus invisibiliter operante efficacia et modum accipit et motum: modum et quasi legem quamdam ordinis et motum actionis. Non modo enim ab eo cujuslibet motionis nativa facultas, sed cujuslibet facultatis administratur motio, ut simul ab ipso sit et virtus, et motus virtutis. Motus vero intentionis pravæ, et ab ipso habet quod motus est, et ab ipso non habet quod pravus est. Neque enim ab ipso est, quod in minus ordinatum finem dirigitur: sed ab ipso est, quod inordinatio ipsa mira prorsus ratione **B** in ordinem redigitur.

4. Vide venditionem Joseph, descensum in Ægyptum; egressum et insectationem Pharaonis, submersionem exercitus, et ereptionem Israel, quomodo incarnationis et passionis Christi, et ereptionis nostræ serviant mysteriis: et multis quidem in locis similia diligens reperies. Non ergo possent antiqua delicta novis deservire sacramentis, nisi occulta ratione divina intus operante providentia. Nec enim illa antiqua casu quodam et indifferenter ita provenere, quibus nova postmodum a prudenti dispensatore et observatore diligenti adaptarentur mysteria: magis autem illa ad horum sunt significationem (non homine illud intendente, sed Deo disponente) præparata, quam hæc illis aptata. Quid denique, quod Dominus eo potissimum tempore ad passionem addictus, quod hæc hora, hoc die, hoc mortis affectus genere? qui iste aut neget mystica, aut credat fortuita? Quo die est homo conditus, eo reparatus: qua hora sententiam pertulit, indulgentiam meruit. Per lignum mors inducta, per lignum vita restituta. Et nescio quis ista non divinitus dispensata, sed humanitus administrata contendit. Habes agni paschalis tempus, habes immaculatam hostiam; habes ereptionis Israeliticæ de Ægypto horam habes ereptionis tuæ gratiam de sæculi errore, de vanitate, de nativitate corrupta: et hoc simpliciter contigisse credis, Deo non dispensante, sed Judæo operante, quamvis non observante? Hæc, inquam, quæ tam apte concurrunt de crucis ligno, de tempore, de hora, de die, et reliquas quæ observari, prudenter possunt, circumstantias, Judaicæ deputas dementiæ, non divinæ sapientiæ? Prorsus in eam salubri remedio, et cum antiquis in unam formam concurrente sacramentis, et fortuitus casus excluditur, et humanus intuitus, sed non divinus nutus. Et in Isaïæ prophetia invenies ad Ezechiam dictum: *Data sunt omnia hæc in manus Chaldæorum* (*Isa. XXXIX, 6*). Ubi data esse dicit, ostendit non tantum prophetice prædicta, sed etiam judiciaria quadam æquitate dictata. Ex his et hujusmodi passim per omnem Scripturarum textum, cui dubium residebit, divi-

nam pariter virtutem et sapientiam justis legibus pravæ rationalis creaturæ non inspirare quidem, sed dispensare voluntates? Quod si ita est, multo minus ambigi potest motus cæterorum animantium, quæ naturali ducuntur affectu, et sensuum vel imaginationis tantum aguntur judicio, non arbitrio rationis a divina dispositione minime exemptos. Et ut semel concludam, universarum vel essentiam, qua in hoc aut in hoc rerum genere sunt, vel existentiam qua sunt, vel usum quo aliquid efficiunt, justissimus, potentissimus, prudentissimus moderator æternis et immutabilibus movet, et mutat, et continet decretorum regulis, et cunctam creaturam nusquam exorbitante regit justitia, quasi ordinatissimam et dispositissimam civitatem.

5. Hæcne ergo civitas est universitas creaturæ, quam sponsa circuituram se proponit? Circuierunt sapientes hujus sæculi rerum naturas, et in artificio suo operantem adverterunt sapientiam Dei. Operantem dico, sed non opus de quo legitur: *Deus autem rex noster ante sæcula operatus est salutem in medio terre* (*Psal. LXXIII, 12*). Cognoverunt in opere artificem, sed non glorificaverunt, aut gratias egerunt (*Rom. I, 21*). Fidelis anima omnia replicat et recenset in laudem Dei, et omnem creaturam provocat ad glorificandum, ut se ipsam excilet in gratiam, et universitatis contuitu divinum stimuletur in amorem. Circuivit Salomon, et de cedro Libani disputavit usque ad hyssopum (*III Reg. IV, 33*). Circuivit in Ecclesiaste, et de elementorum postquam disseruit circuitu, ad humanos actus disputationem derivavit, ut de transiente rerum vanitate ad permanentem transiret veritatem. Circuivit Job, imo circumductus est magis a Domino per terræ fundamenta, **13** per mensuram, per lineam et bases, et lapidem angularem, et astra matutina, et filiorum Dei jubulum: per maris ostia, et vulvam, et vestimentum, et caliginosos infantie pannos: per terminos, vectes, et ostia, per ortum diluculi, et auroræ locum, et certas quasdam cæterarum rerum naturas (*Job. XXXVIII, XXXIX*). Omnes enim numerare longum erat, quæ omnia prudenter intuenti admirationem Conditoris facerent, et pie consideranti amorem. Et hæc communiter omnibus proposita sunt ratione utentibus, et Conditoris sui majestatem manifesta pulchritudinis suæ specie commendant. Sub tam pulchro tamen velamine pulchriora sunt, quæ latent salvationis nostræ sacramenta, et multiplicia spiritualium dona gratiarum.

6. Denique et David in fine Psalmorum cum omnem creaturam in laudes Dei concitasset: *Cantate, inquit, Domino canticum novum, laus ejus in ecclesia sanctorum* (*Psal. CXLIX, 1*). Vere novum, cujus nescit antiquitatem materia, fastidium gratia: quæ semper est amore recens, usu recentior. Vere enim novum, quod hominum animos ad æternam innovat beatitudinem. Denique legitur: *Ne meminertis priorum, et antiqua ne intueamini; nova quoque ego*

facio (*Isa. XLIII, 18, 19*). Jure nova, quæ ab antiquo currentis naturæ nequaquam conclusa sunt legibus. *Laus ejus in ecclesia sanctorum.* Quodam utique excellentiæ privilegio, non tantum æquitatis dispensatione, sed gratuito sanctitatis dono et munere. *Laus ejus in ecclesia sanctorum:* quoniam ita laudem ejus sanctorum ostendit actus, ut illam attendat affectus. Sancti enim excellenter gratiarum dona suscipiunt, devotionem persentiunt, gratulationem persolvunt. Ideo quodam laudatur privilegio in Ecclesia sanctorum: extra Ecclesiam laudatur ministerio insensibili et muto rerum, vano hominum. In rebus insensatis conditio; in hominibus non renatis aliquanta cognitio, in neutris tamen dilectio. Nam dilectio Conditoris sui in primis nulla, in secundis non sancta. *Laus ejus in ecclesia sanctorum.* Sanctus enim et quæ condita sunt, ut naturaliter sint, et quæ dispensata sunt, ut inconvenienter et inordinate non sint; et quæ prædestinata sunt, ut beate sint, universa perscrutatur et æstimat quantum datur: ut per hæc auctoris juxta vires colligat notionem, migret ad æmulationem, rapiatur in affectionem.

7. Hæc ergo civitas spiritualis est, hæc Ecclesia sanctorum, quam circuituram sese sponsa præsumit. Deus bone, quanta hic utilium copia speculationum! Quis enim satis existimare possit, quam pulchra et quam plurima sint ubique spectacula in sacramentis, exemplis, miraculis? Prima salvationis, secunda conversationis, attestationis sunt tertia. Quid vero, cum de mysteriis, cum de moribus ad remunerationes æternas temporalium meritorum admiratura mens assurgit? Quantum ibi profusis votis refunditur gaudii! *Filii hominum, utquid diligitis vana, et quæritis mendacium?* (*Psal. IV, 3*) utquid animum ad aliena oblectamenta convertitis, laboriose quæritis labentes delicias? Quasi ad manum materiam fidei nostræ tenetis mysteria, ad memoriam prompta, ad meditandum profusa, ad subsistendum perpetua, ad sufficiendum plena. Filii, inquam, hominum, imo filii Excelsi, alumni religionis, qui regularis disciplinæ limina teritis, utquid arida fauce aquas cœnulentas sitis, cœlestes fastiditis? Utquid cogitationes admittitis in animum, ad quarum actiones non mittitis manum? Quod agere penitus detrectatis, utquid studiosa mente retractatis? Experti frequenter estis quod omnem hanc inanem pompam recogitata turpitudinis citus excipere solet exitus poenitentis. Denique et pudor est prodere, et poena reticere. Meditationis ergo mutata materiam, sed servate instantiam. Quam foedum est tunc studia vestra minui, cum mutantur in melius? Hoc autem dico; sicut exhibuistis animum ad cogitatus affectuosos foedæ turpitudinis, ita exhibete nunc ad fecundos circuitus pulchræ veritatis. *Circumdate Sion, inquit Psalmista, et complectimini eam* (*Psal. XLVII, 13*). Circumdate meditando, complectimini amando. Complectimini eam, ut ejus sit et comprehensio integra, et collocatio intima. Plus

aliquid innuere videtur complexus quam circuitus. Complexus simul continet totum, circuitus de alio in aliud facit transitum. In hoc tamen circuitus præstare videtur, quod ea quæ complectimur, indifferenter et involute constringimus: ubi vero circuitus est, singula seriatim discutimus. Ille contentus est summa, iste discurrit per singula.

¶ 8. Esuriens enim et quærens animus, dum illum non satiant aliqua, semper rapitur ad reliqua: et quodam volvitur circuitu, currentis desiderii protractus rotatu, donec repleatur in bonis esuries amoris, et occupet in illo cursus sui statum, in quo terminum non invenit. Nulla enim quæ creata sunt, in conditionis suæ statu infinita sunt: et ideo mens quæ circuit, universa pertransit, nusquam requiem capiens ubi finem reperit. Solus ille requies est amanti et refectio, qui finis est omnium, et ejus nullus est finis. Propterea sponsa, in circuitu suo cuncta pertransit, ut pertingat ad ipsum: *Surgam, inquit, circuibo civitatem*. Circuibo in cunctis, eum quem diligo quærens, sed nusquam reperiens. Invisibilia ipsius, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur (*Rom. i, 20*): sed tamen nullius creaturæ quamlibet excellentis, et ad ipsius accedentis imitationem, plene vel instruor indicio, vel incendior officio. Tantum enim pigrum, et tardum, et inefficax ad Conditoris commendationem eorum quæ condita sunt, redditur ministerium, quantum nocetur a veritate distare simulacrum. Ergo *circuibo civitatem*, universa pertingens, universa pertransiens; pertingens, quæ ex parte ipsius imaginem differenter præferunt; pertransiens, ubi citra perfectum subsistunt. *Circuibo civitatem*, ubique capiens refrigerium, et fastidium patiens. Quoniam enim modo non me refrigerat, quod amoris mei pignus aliquod portat, præfert indicium, indicit memoriam, notitiam inducit? Sed iterum quoniam pacto non tolero tædium, dum quadam me recogito præludi imagine, et umbra detineri, nudam et simplicem non tenere veritatem? *Circuibo civitatem*, quoniam in toto ejus tam pulchro ambitu ubique refoveor, sed nusquam reficior.

9. Nec me fatigabit iste circuitus, donec pateat plenior aditus, ut intrem in sanctuarium Dei, et intelligam in novissimis ejus. Habebit ibi circuitus terminum, cum repleti fuerimus in bonis domus tuæ, Domine; cum intellexero in novissimis ejus illum qui primus est et novissimus, initium et finis. O qualis ibi circuitus erit, pergere ab ipso in ipsum, ire et redire: desiderio ire, delectatione redire; dum semper ejus, quod experientia desiderat, præsentia satiat: ut mens possidentis et contuentis, et illi sit per appetentiam intenta, et illo sit sufficienter contenta! Sic enim pennata illa et oculata animalia *in medio et in circuitu sedis Dei* leguntur (*Apoc. iv, 6*). *In medio*, quia voti sui perducuntur ad intima: *In circuitu*, quia redivivo semper voto feruntur in eadem ipsa. *In medio*, quia eorum jam completum est votum: *In circuitu*, quia non sufficienter compre-

hendere totum. *In medio* sunt admissa per gratiam, et *in circuitu* sunt exclusa per differentem naturam. *In medio* sunt, quia unita per contemplationem: et *In circuitu*, quia disjuncta per comparisonem. Quæ est enim sedes ista, nisi ea de qua loquitur Apostolus, lux inaccessibilis, quam inhabitat Deus (*I Tim. vi, 16*)? Denique quantumlibet oculata sint beata illa animalia, et illuminat illa ut quantum possunt, capiant; et excedit, ne ad totum sufficiant. O quam ampla ibi speculatoria, quam late plateæ in illa luminis infinitate patent, quam coarctati et conniti et protensi in illa simplicitate, charitate, æternitate vici! Viæ illæ, viæ pulchræ, et semitæ pacificæ. Non est in illis vel errare vel laborare semitis. Undique occurrit ibi sponsus, et læto, ut sic dicam, vultu se offert et influit cordi dilectæ, ut de cætero non indigeat quæri Jesus Christus, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO V.

Per vicos et plateas quæram quem diligit anima mea. (Cant. iii, 2.)

1. Longum hesternum sermo in exsequendo sponsæ circuitu traxit limitem. Gratiæ tibi, Domine Jesu Christe, quod fecisti tam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. Ideo vix ab ore quæ semel gustata sunt discedunt, ut alia succedant: cum mora ruminantur, et si deglutita fuerint, suavi quodam ructu denuo redeunt ad ruminandum. Poterant hæc omnia breviter et cursim dici; sed materiæ quæ tractatur gratia, comedentis blanditur palato, et quamdam sui appetentiam facit, non facile cedens, cum semel adducta fuerit in discussionem. Nam et quem mandendum infantulo nutrix comminuit panem, ¶ 15 jam satis studioso dente subactum aliquoties eum in ore detinet, gustus illecta sapore. Et nos Cantici hujus solidos aliis, si qui forte indigent, comminuentes cibos, gustatæ suavitatis jacturam facere nequimus: sed ita alieno inservimus usui, ut et nostro satisfaciamus in parte desiderio. Denique cum terminatum reor sermonem, et competentem fine conclusum, impatienti exhalatione epulæ verbi redeunt ad labia: et dum abundantie suavitatis eructatur memoria, ad discussionem revocatur materia. Quid enim? cur non ficus frequenter concutitur, cujus fructus plene nunquam excutitur? Quid mirum si convellitur sæpius, quæ propria exspoliatione fecundior effecta, cum vellicantis videtur certare manu, et decerpentis aviditatem ubertate convincere? Non talis illa cui maledixit Dominus Jesus, nihil in ea fructus inveniens, pro sterilitate, ariditate æterna condemnans illam (*Marc. xi, 13, 14*).

2. Vide quomodo aridas fecit fides Christi Judæorum traditiones et dogmata philosophorum. Quomodo arefecit flumina Ægypti. Non est in eorum doctrinis et interpretationibus fructum invenire, de quo legitur in Psalmo: *Terra nostra dabit fructum suum* (*Psal. lxxxiv, 13*). Non potest in eorum vicis et plateis Christus inveniri. Jam, o Judæi,

emigravit a vinculis vestris: jam dimisit domum suam, dereliquit hæreditatem suam (*Jer. xii, 7*). Denique facti estis quasi tugurium in cucumerario, quasi civitas quæ vastatur (*Isa. i, 8*). Sed et de plateis nihilominus legitur, quia *corruit in platea veritas* (*Isa. lix, 14*). Siquidem de Gentium philosophis dictum est quod veritatem Dei detinuerunt in mendacio (*Rom. i, 18, 25*). An non tibi videtur congrue accipi in vicis, Israel secundum carnem; quoniam de uno erant semine Abraham, et in unum compacti et coarctati ritum, una lege constricti? Sapientes autem Gentium jure adumbrantur in plateis; quoniam effrenata libertate et licentia, extra veritatis evagati sunt tramitem, de majestate divina sentientes et asserentes non minus absona dignitati, quam reluctantia veritati. Judæi paupertate intelligentiæ, circa divinæ singularitatem constricti substantiæ, usque ad Filii et Spiritus sancti personas non potuerunt fidei incrementa dilatare. Gentium philosophi per planum diffusi, et nullo divinæ eruditionis obice tardati, deorum induxerunt numerositatem in naturis, infinitatem in personis, sentientes inter se singuli varia, universi vana.

3. Sed quæ jam anima in istis vel vicis vel plateis inquit sponsum? Concubina est, si qua est, aut adultera, quarum altera contubernium cum sponso non habet perpetuum, altera malefidum. Quid enim ibi quærat, ubi casta non occurrit sapientia, sed peregrina et meretricia? Talis tibi depingitur in Proverbis, occurrens vecordi juveni ubi transit in platea prope angulum, advesperascente die, in noctis tenebris et caligine, mulier ornatu meretricio, præparata ad capiendas animas, garrula et vaga; nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos insidians (*Prov. vii, 7*). Suspecta est mihi talis platea, in qua mulier tam varia et versipellis, blanditiarum suarum insidias vecordi machinatur juveni. Nescio enim quid obscurum et distortum et fucatum mihi significat nox, et angulus, et ornatus meretricius. Suspecta est mihi omnis doctrina, aut certe despecta, quæ nullam inducit de Christo mentionem: quæ ejus me nec sacramentis renovat, nec præceptis informat, nec promissis inflammat. Nam Judæi quidem habent in pagina illum, sed in interpretatione non habent. Adhuc enim velamen est magis in eorum mente quam lege. Nec enim auferri potest, nisi cum conversi fuerint ad Dominum. Suspecta est mihi tam in divinis sensibus quam in humanis usibus unius licentia, alterius restrictio, obstinatio utriusque: unius in divina natura numerositas, alterius singularitas, utriusque cæcitas. Ideo sponsæ non dederim in istis vicis et plateis quærere dilectum. Alios illi assignemus vicos, alias plateas, quam sibi Christus desponsavit in fide et veritate.

4. Et quidem gemina quædam est conversatio fidelium. Alii latam sectantur viam: alii arctissimæ se tradunt disciplinæ. Nam etsi scribitur, *Arcta via quæ ducit ad vitam* (*Matth. v, 14*): est tamen quæ-

piam in hoc genere distinctio, et arctioris respectu alia reputatur latior. An non tibi videtur latitudo mandati, ubi nemo compellitur ad perfectionem, sed infirmæ non modo valetudini, sed etiam voluntati inferioris gradus permittitur licentia? Gratias tibi, Domine Jesu Christe ¶ 16, quod nobis salutis occasiones paras, et ita vegetis et alacribus proponis consilium, ut etiam ægrotis disponas remedium, et pigris dispenses ascensum. Non modo vicos districte viventium habet civitas tua sancta Jerusalem, sed etiam plateas humiliora et planiora diligentium. Sic in omni professione et ordine, quæ sponsa est, ejus quem caste diligit, vestigia quærit, quatenus habeat undecunque et operationis exemplum, et amoris incendium. Non dedignatur ab his etiam qui foris sunt, qui nulla arctioris disciplinæ regula constringuntur mutuari virtutis insignia: reputans ferventioribus ibi frequenter affectum, ubi inferior fuerit ordinis gradus.

5. Quid dicemus de his qui nusquam salutis occasiones quærunt, ubique causantes et remissionem in plateis, et in vicis indiscretionem? Denique tales multi sunt, qui omnes perscrutantur professiones et ordines, sed in eis nulla inveniunt quæ illos trahant, sed cuncta quibus ipsi detrahant, calumniantes quod districtio in aliis sit nimia, in aliis nulla. Istorum dicere est, et quidem quam misere tam vere: Non inveni illum. Prævus certe sensus, ut dicas: Ecce Christus hic est, imo ecce illic. Pessimus vero, si dicas: Nec hic, nec illic. Utrobique quærit sponsa, et hic, et illic. *Quæram per vicos et plateas, quem diligit anima mea*. Per vicos distractionem accipe, per plateas dispensationem. Neutram in ministris Ecclesiæ sinistre interpreteris. Utamque Ecclesia recipit, in utroque sponsa quærit Christum. Noli in altero tantum; in utroque Christum quære. Vicis plateas in te ipso conjunge. Quæris quomodo? Si te coarctat afflictio, aut voluntarie suscepta, aut violenter impacta; intus in corde gaudio dilatare spirituali, et jam vicis plateas copulasti. Nonne tibi videtur utrumque tenere, qui in tribulatione dilatatum sibi lætatur? (*Psal. lv, 2*.) Apostolus in arcto tribulationis quamdam latitudinem optabat illis quibus ait: *Spe gaudentes in tribulatione patientes* (*Rom. xii, 12*). Denique ad spem latitudo refertur: *Habentes, inquit, tantas promissiones, charissimi, dilatamini et vos* (*II Cor. vi, 13*). Angusta est nobis in præsentibus, spes vero lata. Arcta possessio, expectatio quidem profusior. Ergo ad latitudinem spei plateas istas refero. *Spe gaudentes* Apostolus dicit. Propheta vero: *Adhuc replebuntur plateæ tuæ choris ludentium* (*Zach. viii, 5*). Vides quomodo sibi de spe et plateis sentiunt consona Apostolus et Propheta? Uterque enim gaudium assignat.

6. Simul etiam hoc advertendum juxta aliam distinctionem, quod etiam in vicis mansio est ad domesticas utilitates: in plateis, feriatio quædam ad jucunditatem. In plateis enim chorus est et conventus ludentium. Ergo vacationis et lætitiæ usus in

plateis est. Bonæ quidem plateæ, in quibus alacri-
satis agilitate in leves contemplationis saltus animus
se spiritualis exagitat. In plateis ergo quærit sponsa
quem diligit, dum domesticis evoluta curis, dum ex-
tra corporis effecta mansionem, et domum terre-
strem quantum datur deserens, quam libere, tam
læte contemplari studet. In vicis est mansio diutur-
nior: in plateis quidem brevis, sed dulcior. In vicis
virtutum usus est et exercitium, quæ necessariae
nobis sunt, dum in corporis hujus habitaculo mor-
ramur; in plateis vero, feriata quædam felicitatis
futuræ præludia. Et vide nunc verborum seriem.
Primo ponit vicos, consequenter plateas. Habes et
in Psalmo simile: *Quam dilecta tabernacula tua,
Domine virtutum! concupiscit et deficit anima mea
in atria Domini* (Psal. LXXXIII, 2, 3). Miraris spon-
sæ sedulitatem? ordinem sequere. Noli te pruden-
torem vel promptiorem sponsa præsumere. Primo
exerce te in opere virtuali, ut deinceps ad veritatis
speculatorium conscendas. Quid illac ingressum
paras qua exitus est? Cum sponsa per vicos ad pla-
teas veni, et cum Psalmista post tabernacula virtu-
tum ad ampla veritatis atria: alioquin ordinem si
convertis, pervertis. Quanto magis coangustati sunt
vici, tanto uberiores et liberiores sunt intus otia men-
tis. Quid otia dico? devotionem dicerem justius.
Arcta exterius disciplina animam interius dilatat.
Sive libertatem, sive lætitiâ in plateis intelligas,
ubi ampliores quam in hoc Ordine nostro plateas
reperies? Sed nec facile dixeris ubi sint arciores
vici, ubi major libertas, et ad usum et ad exerci-
tium virtutis, quam in hoc Ordine et conventu san-
cto. Et ideo major ad bonum libertas, eo quod sit
minor licentia in malum. Quo major districtio, eo
major directio. Arciores **17** vici, ampliores plateas
efficiunt. Quid ergo est per vicos et plateas Jesum
quætere, nisi hoc se modo et restringere et exten-
dere ad capiendam de ipsius illustratione lætitiâ?
7. Vis ut utraque intus in mente assignem, pla-
teas et vicos? Nonne tibi videtur in vico quodam et
velut in arcto positus is cujus vexatur patientia, cas-
titas arcetur, coangustatur charitas? Qui in nullo
virtutis studio libere et sine labore versatur, sine
labore et anxio conatu animi, num tibi quasi in vicis
locatus videtur? Et quamvis non sine labore, non
sine conatu quærent, tamen etiam qui tales sunt,
quietem in illo quem diligit anima sua, quasi per
vicos quærent. De quibus propheta, *Domine, in an-
gustia quæsierunt te: et, In semita iudiciorum tuo-
rum, Domine, sustinuimus te*. Rudibus et novitiis
istud sæpius evenit, qui solent vel variis tentamen-
tis, vel quodam tædio laborare, quando eos aut car-
nis desideria coarctant, aut virtutum non exhilarat
oblectatio. Et beatus qui non est scandalizatus in
istis, qui non offenditur, qui non perdit Jesum, sed
magis quærit per vicos tales, qui in angustia quærit,
non sicut de quibusdam dicitur: *In angustia quæsie-
runt te; in tribulatione murmuris doctrina tua eis*
(Isa. XXVI, 8, 16). Imo et exercitia virtutis, et do-

ctrinam Patris intelligit in angustiis illis, et proten-
dit a fine usque ad finem fortiter, donec de vicis ad
plateas evadat: et qui perfectiores sunt et plateis
assueti, aliquoties ad angustias vicorum subito si-
nuntur relabi. Et quis perfectior illa quæ sponsa di-
citur? Ecce et ipsa per vicos et arcuos quosdam
meatus quærit dilectum. Non est otiosa difficultas
ista quærendi. Per hanc enim et exercetur ejus hu-
militas, et desiderium excitatur. Quoties in inextri-
cabilibus me sensi quasi vicis errantem, et angus-
tiis animi conclusum, cum subito vicinas in plateas
evasi, et eduxit me in latitudinem bonus dominus?
In vicis expiravi fere, sed in plateis respiravi sta-
tim. Latitudo quædam et libertas exoccupata et ex-
pediæ mentis in plateis tibi commendatur.

8. Sed considera ne libertatem istam des in oc-
casionem carnis, ne coacerves lutum in platea tua,
lutum illicitæ cogitationis. Alioquin sicut lutum pla-
tearum delebit te Dominus. *Lubricaverunt*, ait pro-
pheta, *in plateis vestigia nostra* (Thren. IV, 18):
lutosas volens intelligi eas, in quibus sit lubricus
incessus. Non luto, sed auro sternantur plateæ tuæ.
Non ibi sit lutum, nec tamen siccitas et ariditas
quædam sit tibi; sed fluant flumina ibi aquæ vivæ,
spiritualis quædam fluentia meditationis. In plateis
aquas istas divide in latitudine liberæ mentis. Sa-
pientia, *Quasi platanus*, inquit, *exaltata sum juxta
aquas in plateis* (Eccli. XXIV, 19). Non in plateis
solum, nec solum juxta aquas, sed *juxta aquas*, et
in plateis exaltata sum, inquit. Ut læta prodeant
genimina sapientiæ, quantum putas cooperatur et
otium liberum, et irrigatio crebra sanctæ meditatio-
nis? Jure quasi platanus exaltatur, quæ sic planta-
tur. O beatas vere plateas, in quibus sapientia sic
crescit, sic exaltatur et supereminet, perspicuam se
ostendens, et non indigens quæri! Et vide quomodo
sæculari prudentiæ aliqui totam sui cordis latitudi-
nem exponant, quantum distendant animum et di-
latent in plateam, ut plantent ibi plantationem in-
fidelem, hoc est germen alienum: quomodo et con-
tinuis exercitiis et meditatione frequenti et doctrina
illam irrigent. Ideo cernas in illis lætam et uberem
et exaltatam sæculi sapientiam, et fructificantem
hujus mundi sensum: sapientiam vero quæ ex Deo
est, humilem et obscuram, et inveniri non posse
penes illos.

9. Exi in plateas et vicos civitatis: otia discute,
scrutare negotia eorum qui iudiciis vacant, qui ten-
nent cathedram, qui sedent pro tribunalibus; con-
templare quid agant in publico, quid in cubiculo.
Nunquid apud illos pura et vera cœlestis eminet
sapientia? Numquid expressa est in moribus, quæ
in sermone versatur? Numquid in prospectu inve-
nies illam? Numquid exaltatam sicut cedrum in Li-
bano, et sicut cypressum in monte Sion? nam et in
his montibus exaltatam se gloriatur (*ibid.*, 17). Nomi-
na ipsa mysterium continent: nec otiosus est etiam
ordo verborum. Præcedit Libanus in laude sapien-
tiæ, Sion subnectitur: post cordis mundi candorem,

ad contemplandæ veritatis fulgorem ascendis. Mun-
ditia meretur notitiam, non hanc litteratoriam tan-
tum, sed quamdam dulcem et intimam, ac ipsis
animæ medullis infusam. Denique puritas veritatis
socio est, et comes est, et prævia est. Idcirco montes
istos, Libanus et Sion, in laude **18** sua sapientia
copulat. Montes istos apud quos illorum assignare
poteris, qui litibus aut exercendis aut dirimendis
vacant? Non potest apud illos inveniri sapientia, in
quibus non invenitur locus sapientiæ. Amat Liba-
num, amat Sion, amat plateas, libertate gaudet et
sublimitate. Quanta perversitas, si sapientia quæ
litibus vacat, quæ lucra sectatur, supereminet, et
divina latet? Supereminet litigiosa, et ea quæ pudica
est, quæ pacifica, quæ bonis consentiens, contempta
delitescit velut in obscuro. Illa excolitur, ista negli-
gitur, ac si sterilis et parum lucrosa. Neglecta plan-
tatio in altum non crescit. Raro in plateis quasi
platanum exaltatam invenies. Non est obvia, non
est frequens. Ideo dicit: *Quæsi, et non inveni
illum*.

10. Ubique teritur, ubique vertitur in quæstione,
ubique venerabile est nomen Jesu. Et utinam quod
vox sonat, vita depromat, exprimat imitatio, emi-
neat et eluceat in moribus! Qui penes te sapientiam
quærit assidentem, inveniat illam in ipsis foribus
tuis, in ipsis sensibus, in modestia et compositione
hominis exterioris. Nam quasi fores sunt, per quas
interioris prodeunt habitatoris indicia. A fructibus
cognoscitur, si apud te Jesus moratur. Accedit ad
te sponsa, folia vertit ficulneæ tuæ, quærit in te fru-
ctum, quærit dilectum. Hic est enim fructus dulcis
gutturi ejus. Felix es cum hoc abundaveris fructu,
cum Domini tui sponsam isto satiaveris cibo. Esca
ejus, esca electa. Deliciæ ejus sunt tecum esse dile-
ctum suum. Non invidet, non zelatur. Dilectum
suum omnium vult esse dilectum. Ideo apud omnes
quærit, ut illum apud omnes aut inveniat, aut invi-
tet. Quærit enim apud illos Jesum, quorum quærit
profectum in ipso. Quærit per vicos et plateas, sed
non in omnibus invenire potest. *Quæsi, inquit, et
non inveni illum*. Paulus omnium siuebat salutem,
in visceribus omnium Christum invenire cupiebat,
omnes cupiens in visceribus Christi. Sed enim audi
quid dicit, quomodo quosdam deplorat. *Neminem*,
inquit, *unanimem habeo. Omnes quæ sua sunt quæ-
runt, non quæ Jesu Christi* (Philipp. II, 20, 21).
Putas quod apud eos inveniri Christus queat, qui
ipsum ut inveniant, non quærent? Et multos quidem
sic quærentes reperies aliud præter ipsum, sed tam-
en per ipsum. Tractatur in consiliis, disceptatur
in iudiciis; in scholis disputatur, cantatur in eccle-
siis. Religiosa sunt hæc negotia: sed vade ad exitus
aquarum, et pensita quis generalior istorum finis
est operum. Vide si non per hæc omnia quædam
exerceantur mercimonia de Christo. Quæstuosa res
nomen est Christi. Nil pensius, nil optatius. Felix
tamen qui nominis hujus virtutem sectatur. Apud
illos tractetur, disceptetur, disputetur super hoc

nomine. Nobis satis est, si nostris in claustris saltem
adametur. Nusquam commoditas major: ideoque
major confusio nusquam, si penes nos non inveni-
tur Christus. Non invenitur forma justitiæ, si piorum
operum non est intentio pura. Nam ipsa lætitia est
mentis quædam divina alacritas, quæ de ipsius præ-
sentia concipi solet, et quam vere possumus præsen-
tiam ipsius interpretari. Hæc, inquam, cœlestis et
excedens affectio, non est res facilis et passim obvia.
Hanc præcipue sponsa, ut puto, designat, dicens:
*Quæsi, et non inveni illum quem diligit anima
mea*, Christum Jesum qui vivit et regnat in sæcula
sæculorum. Amen.

SERMO VI.

Num quem diligit anima mea vidistis? (Cant. III, 3).

1. Sponsa moram in quærendo patitur, et quam-
dam illi difficultatis umbram sponsus obtendit, co-
piam sui non statim indulgens. Illa tamen, calente
studio, sedulitatem continuat, querelam ingeminat:
Non inveni illum. Fratres, si sedulitas submovetur,
desidia quando admittetur? Si non invenit amor,
quando inveniet tepor, quando raritas orandi,
quando remissio? Quid ergo nunc contra raritatem
orandi et remissionem inter vos disputo? Non est
opus medelam adhibere morbo quo non laboratis.
Peregrina sunt a vobis hæc vitia. Quis enim ve-
strum, qui non sit et frequens et fervens in orati-
one? Et si torpor abest, videte ne vos dilationis
tædia defatigent, et infringant desideria vestra.
Utrobique reatus est, si sit anima vestra vel in po-
stulatione remissa, vel in expectatione deficiens.
Sponsæ desideria audis dilata: et tu ad primum
19 orationis tuæ pulsum, inspirationis divinæ deli-
cias tibi non affluere querulus causaris? Nunc cœ-
pisti, et tam cito a directione sua tuus infringitur
spiritus? Quid si tibi illud de Evangelio impropere-
tur: *Sic non potuisti una hora vigilare mecum?*
(Matth. XXVI, 40). Vigilate ergo et orate, quia nes-
citis qua hora dilectus vester adveniat. Pertinax ora-
tio pertingit ad finem. Et si tibi in initiis sicca et
velut saxea videatur, oleum tamen gratiarum elicies
de hoc saxo durissimo, tantum si perseveres, si te
longior mora non dissolvat, si non dilatione tua vota
lentescant. Molesta plane amanti dilatio: sed solent
protracta desideria amplius crescere. Quid vobis nota
ingero? Vexatio crebra ipsa vobis hujus rei dabit
intellectum, imo jam dedit, idque frequenter. Cre-
bro vos exercitatos inveni in hujusmodi studiis. Non
possum gloriari hos me genuisse affectus in vobis:
gaudeo tamen invenisse vos in istis. Et si non hæc
in vobis studia formavi, utinam in illis fovere vos
possim! Et ipse custos sum; ideo illam mihi sponsæ
vocem sæpe replicatis: *Num quem diligit anima
mea vidistis?* O beata anima, quam tam sancta desi-
deria exercent! Desideria dilectæ, dilectæ quæ nescit
nisi de Christo rogare, quæ talem inventa erumpit
in vocem: *Num quem diligit anima mea vidistis?*

2. Denique sponsa est, quæ talibus invenitur oc-
cupata scrutiniis: *Invenunt me*, inquit, *custodes*